

Faiz

Faiz Oranı Kavramı

Faiz borçlanmanın maliyeti olarak ifade edilir.

Faizin anaparaya göre bir oran şeklinde belirlenmesine faiz oranı denilmektedir.

Örneğin bir kişi bir yılığına 1000 TL'yi ödünç olarak aldığı zaman karşılığında 50 liralık bir ek ödemedede bulunuyorsa faiz oranı %5 (0,05) (50/1000) olur.

Sermayenin fiyatı

Sermayenin gelirden aldığı pay

Para Teorisi

Prof.Dr. Etem Hakan Ergeç

Faiz

Bugünkü Değer (PV) Kavramı

Bugünkü değer kavramı, bugün elde edilen bir miktar paranın gelecekte elde edilecek aynı miktardaki paradan daha değerli olduğunu ifade etmektedir.

$$PV = \frac{FV}{(1 + i)^n}$$

Bu eşitlikte; PV paranızın bugünkü değerini veya iskonto edilmiş bugünkü değerini, FV paranızın gelecekteki değerini, i faiz oranını, n dönem sayısını ifade etmektedir.

Para Teorisi

Prof.Dr. Etem Hakan Ergeç

Faiz

Vadeye Kadar Getiri Kavramı

İktisatçıların faiz oranı terimini kullandıklarında kastettikleri şey, vadeye kadar getiri kavramıdır.

Vadeye kadar getiri: Bir borç aracının bugünkü değerini bu borç aracından elde edilecek tüm ödemelerin bugünkü değerine eşitleyen faiz oranıdır.

Faiz

Vadeye Kadar Getiri Kavramı

Sıfır kuponlu tahvil olarak ta nitelendirilen iskontolu tahviller, nominal değerlerinin altındaki bir fiyattan satın alınan ve vadesi dolduğunda nominal değeri ödenen tahvillerdir.

Bir yıl vadeli iskontolu bir tahvilde vadeye kadar getiriyi (i), hesaplamak için aşağıdaki eşitliği kullanırız:

$$i = \frac{F_B - P_B}{P_B}$$

FB: İskontolu tahvilin nominal değerini

PB: İskontolu tahvilin satış fiyatını

Para Teorisi

Prof.Dr. Etem Hakan Ergeç

Faiz

İskotolu Tahvil

Bir borç senedi.

Nominal Değer: 800 TL

Vade: 18.11.2022

**Borçlu: ERGEÇ AŞ.
Alacaklı: Hamiline**

Para Teorisi

Prof.Dr. Etem Hakan Ergeç

Faiz

Nominal- Reel Faiz

Nominal faiz oranları her gün tartışılan, basında, resmi bildirilerde, ilanlarda kullanılan, kısaca piyasada uygulanan cari faiz oranıdır.

Enflasyon etkisinin nominal faiz oranından arındırılmasıyla reel faiz oranı elde edilir. Reel faiz oranı, Irving Fisher'in adıyla anılan Fisher eşitliği ile ölçülebilmektedir.

Para Teorisi

Prof.Dr. Etem Hakan Ergeç

Faiz

Reel Faiz Oranının Hesaplanması

Reel faiz oranı; nominal faiz oranı ile beklenen enflasyon oranı arasındaki farka eşittir.

$$i = i_r + \pi^e$$

Fisher eşitliği aracılığıyla reel faizin ölçümü, bize yaklaşık bir sonuç vermektedir.

Faiz

Reel Faiz Oranının Hesaplanması

Enflasyon ve nominal faiz oranlarının yüksek olduğu ekonomilerde, daha doğru sonuç veren aşağıdaki eşitlik aracılığıyla reel faiz oranını hesaplamak gerekmektedir.

$$i_r = \frac{1 + i}{1 + \pi^e} - 1$$

Faiz

Nomial Faiz Oranlarının Hesaplanması

- ✓ Ödünç Verilebilir Fon Kuramı
 - ✓ Likidite Tercihi Kuramı

Faiz bir fiyattır.

Fiyat piyasada belirlenir.

Para Teorisi

Prof.Dr. Etem Hakan Ergeç

Faiz

Ödünç Verilebilir Fon Kuramı	Likidite Tercihi Kuramı
Tahvilin Fiyatı P_B	Paranın Fiyatı P_M
Tahvil Piyasası	Para Piyasası
$B_S = B_D$	$M_S = M_D$
$P_B = i$	$P_M = i$

Para Teorisi

Prof.Dr. Etem Hakan Ergeç

Ödünç Verilebilir Fon Kuramı

Ödünç verilebilir fonlar kuramı faiz oranının belirlenmesini tahvil arz ve talebi ile açıklamaktadır. Bu çerçevede, tahvil arz, B^s ve talebinin, B^d birbirine eşit olduğu noktada denge faiz oranına ulaşılmaktadır.

Tahvil Piyasasında Denge arz edilen tahvil miktarının talep edilen tahvil miktarına eşitlendiği noktada belirlenecektir:

$$B^d = B^s$$

Ödünç Verilebilir Fon Kuramı

- ✓ Tahvil arzı (B^s), ödünç verilebilir fon talebidir (Borçlanma İsteği)
- ✓ Tahvil talebi (B^d), ödünç verilebilir fon arzıdır (Borç verme İsteği)
- ✓ Faiz oranı (i), borç alan için maliyet, veren için ise gelirdir.

Ödünç Verilebilir Fon Kuramı

Tahvil talebi ve arzı eğrilerini fiyatın bir fonksiyonu olarak değil de faiz oranlarının bir fonksiyonu olarak çizmemiz durumunda alışlagelmiş görüntünün tam tersi karşımıza çıkar.

Çünkü tahvilin fiyatı ile faiz oranı arasında ters yönlü bir ilişki vardır.

Para Teorisi

Prof.Dr. Etem Hakan Ergeç

Ödünç Verilebilir Fon Kuramı

Nominal değeri 1000 lira olan bir yıllık tahvilin çeşitli fiyat düzeylerinde talep miktarları aşağıdaki gibidir.

P^B	B^d
900	300
850	400
800	500

Ödünç Verilebilir Fon Kuramı

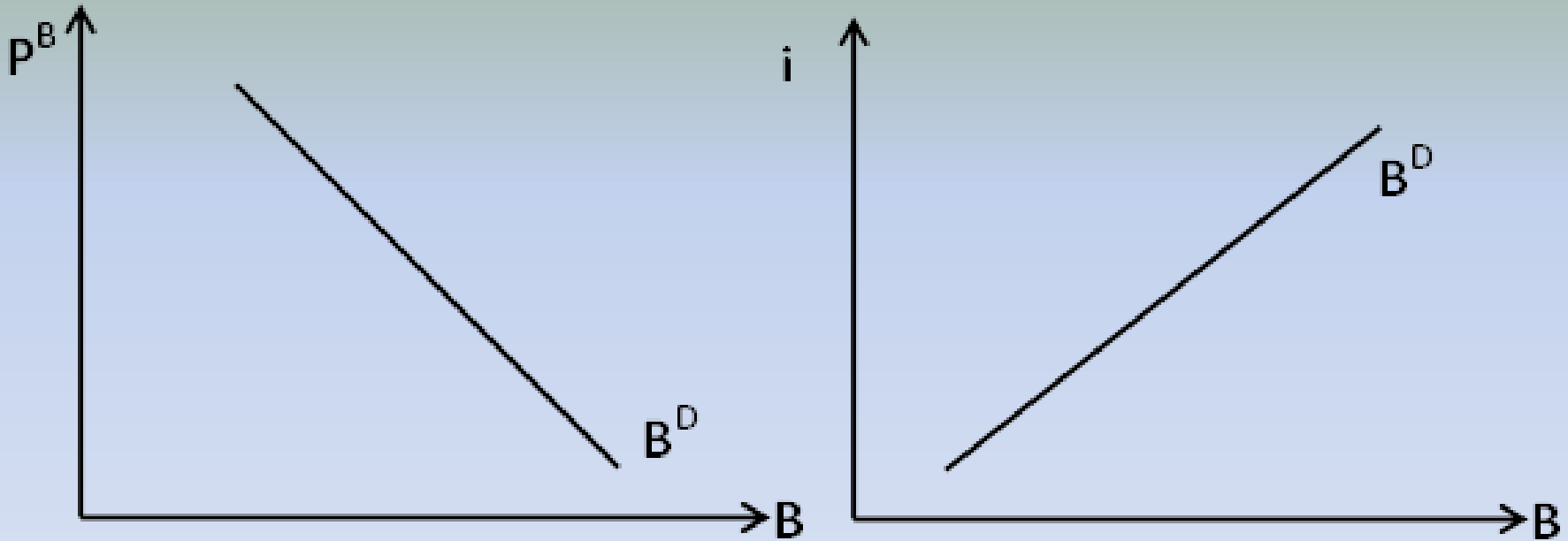
Bubir yıllık tahvilin çeşitli fiyat düzeylerinde faiz oranları ise aşağıdaki gibidir.

P^B	i	B^d
900	0,11	300
850	0,17	400
800	0,25	500

Ödünç Verilebilir Fon Kuramı

Tahvil Talep Eğrisi

Tahvilin çeşitli fiyat düzeylerinde (faiz oranlarında) talep edilen düzeyleri aşağıdaki gibidir.

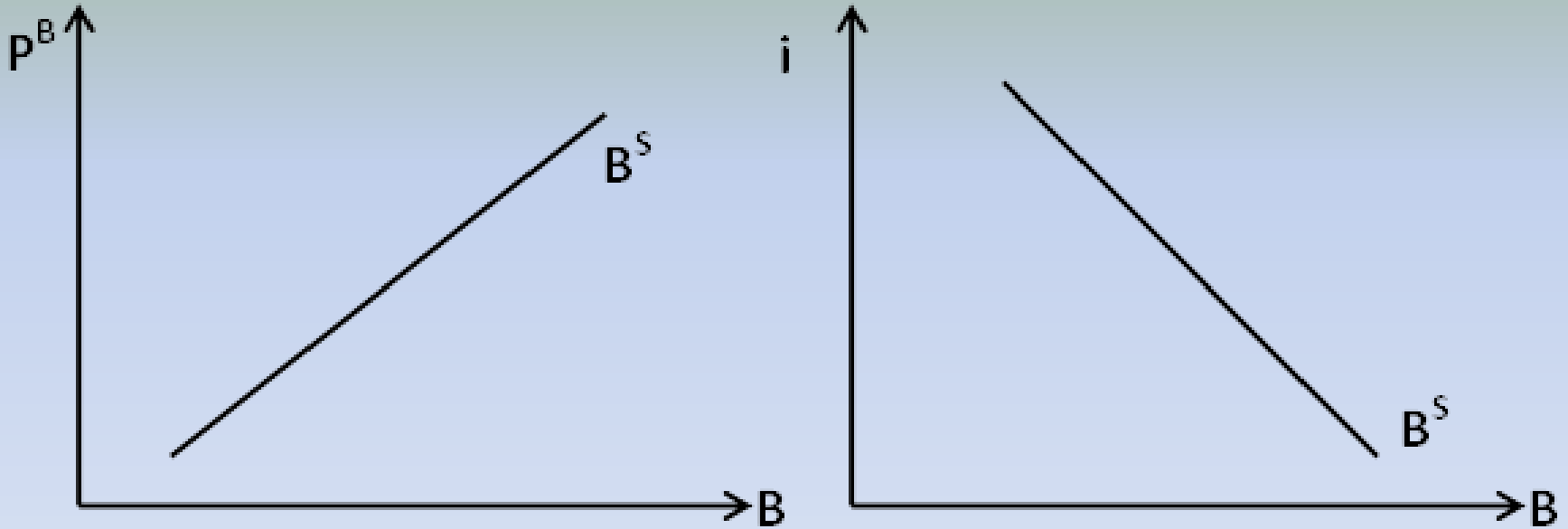

Tahvil talebinin; fiyat esnekliği negatif, faiz esnekliği pozitifdir.

Ödünç Verilebilir Fon Kuramı

Tahvil Arz Eğrisi

Tahvilin çeşitli fiyat düzeylerinde (faiz oranlarında) arz edilen düzeyleri aşağıdaki gibidir.

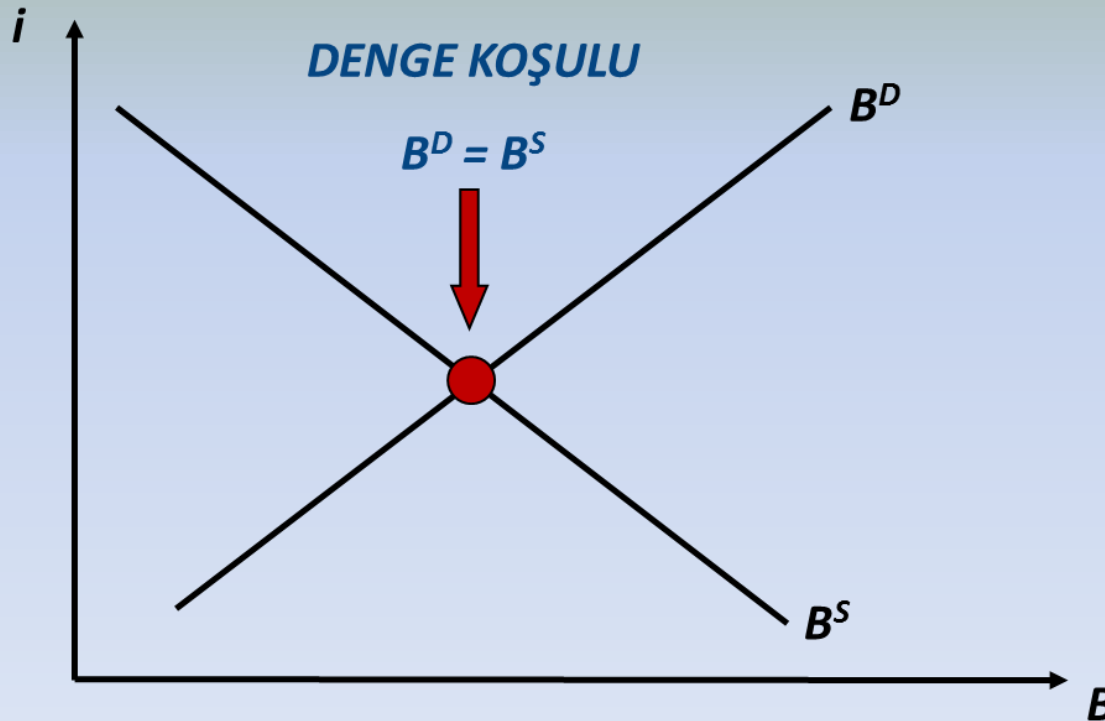

Tahvil arzının; fiyat esnekliği pozitif,
faiz esnekliği negatiftir.

Ödünç Verilebilir Fon Kuramı

Tahvil Piyasasında Denge

Arz edilen tahvil miktarının talep edilen tahvil miktarına eşitlenmesi

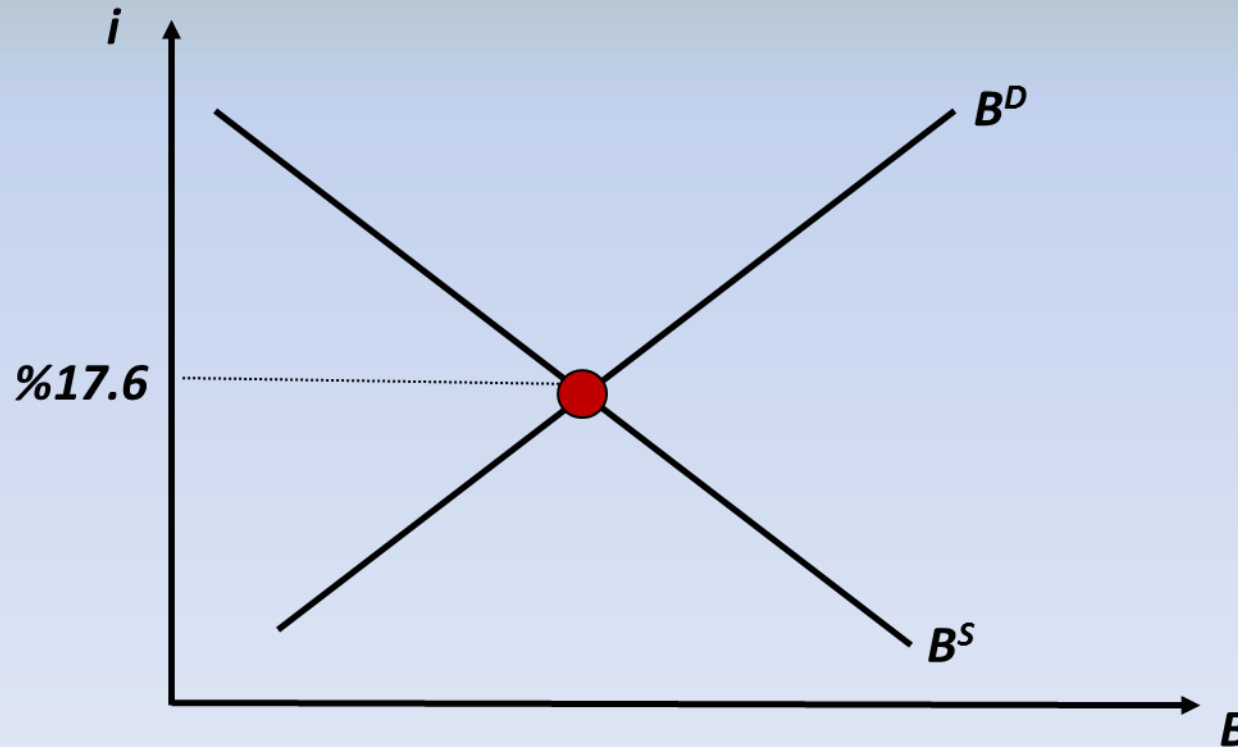

Para Teorisi

Prof.Dr. Etem Hakan Ergeç

Ödünç Verilebilir Fon Kuramı

Denge faiz oranı, tahvil piyasası dengesi
değiştiğinde değişir.

**Denge,
arz ve talep
eğrileri yer
değiştirdiğinde
değişir**

Para Teorisi

Prof.Dr. Etem Hakan Ergeç

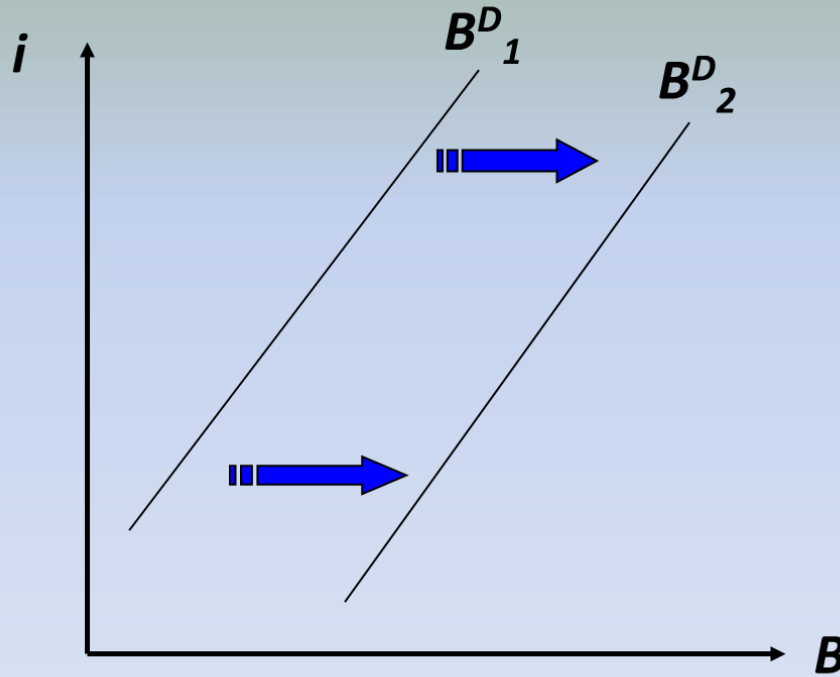
Ödünç Verilebilir Fon Kuramı

Tahvil talebini etkileyen faktörler

- ✓ *FAİZ ORANI (+)*
- ✓ *SERVET (+)*
- ✓ *BEKLENEN GETİRİ (+)*
- ✓ *RİSK (-)*
- ✓ *LİKİTİDE (+)*

Ödünç Verilebilir Fon Kuramı

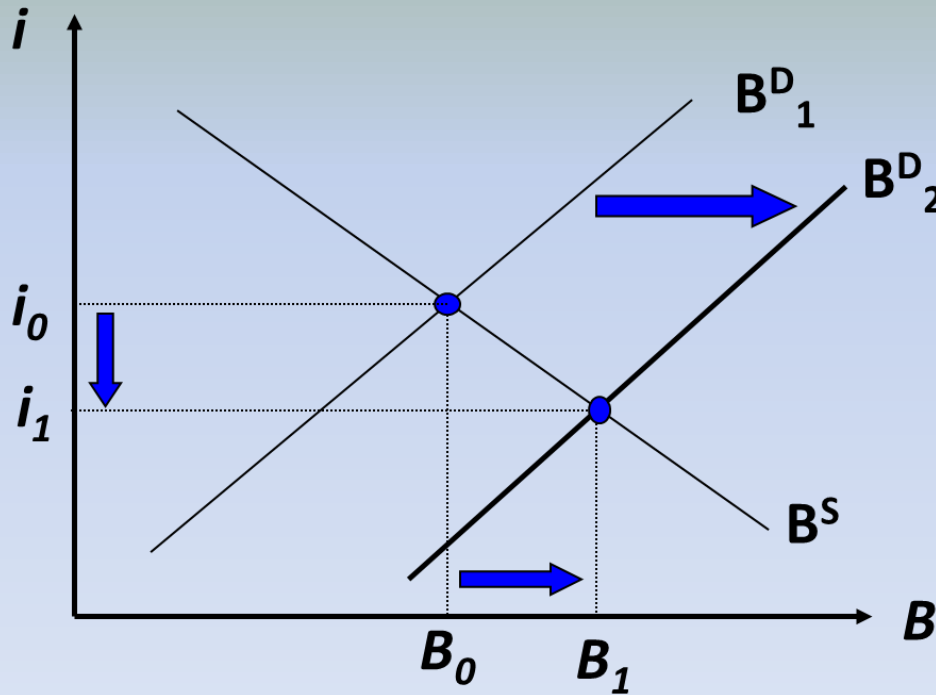
Tahvil talebinde artış

*Servet, beklenen getiri
ve likidite artarsa ya
da risk azalırsa, tahvil
talebi artar.*

Ödünç Verilebilir Fon Kuramı

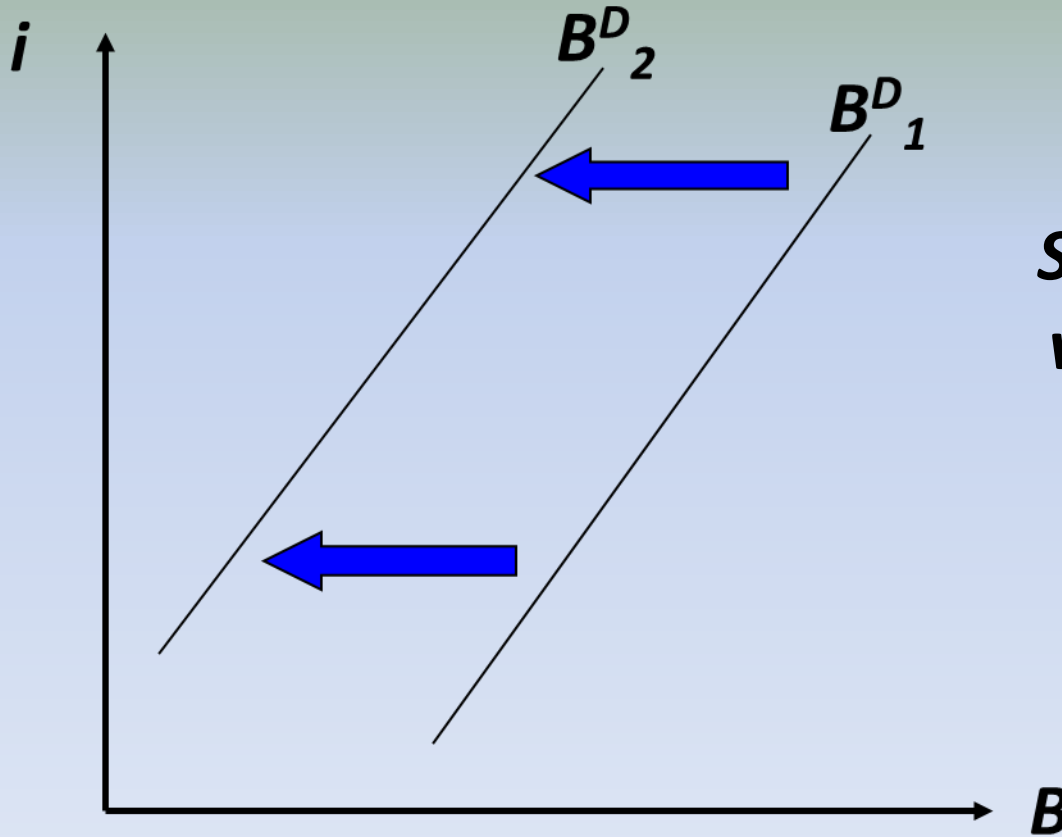
Tahvil talebinde artış

*Tahvil talebi artarsa,
denge faiz oranları
düşer.*

Ödünç Verilebilir Fon Kuramı

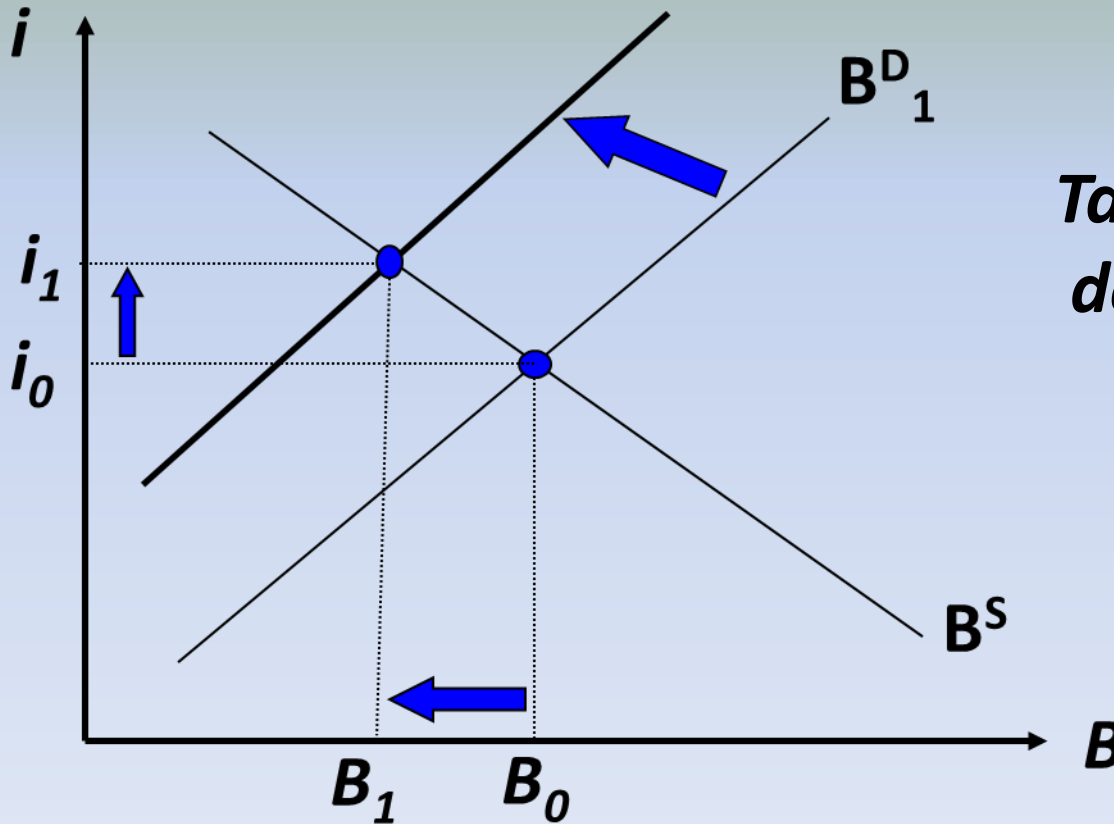
Tahvil talebinde azalma

*Servet, beklenen getiri
ve likidite azalır ya da
risk artarsa, tahvil
talebi azalır.*

Ödünç Verilebilir Fon Kuramı

Tahvil talebinde azalma

*Tahvil talebi azalırsa
denge faiz oranları
yükselir.*

Ödünç Verilebilir Fon Kuramı

Tahvil arzını etkileyen faktörler

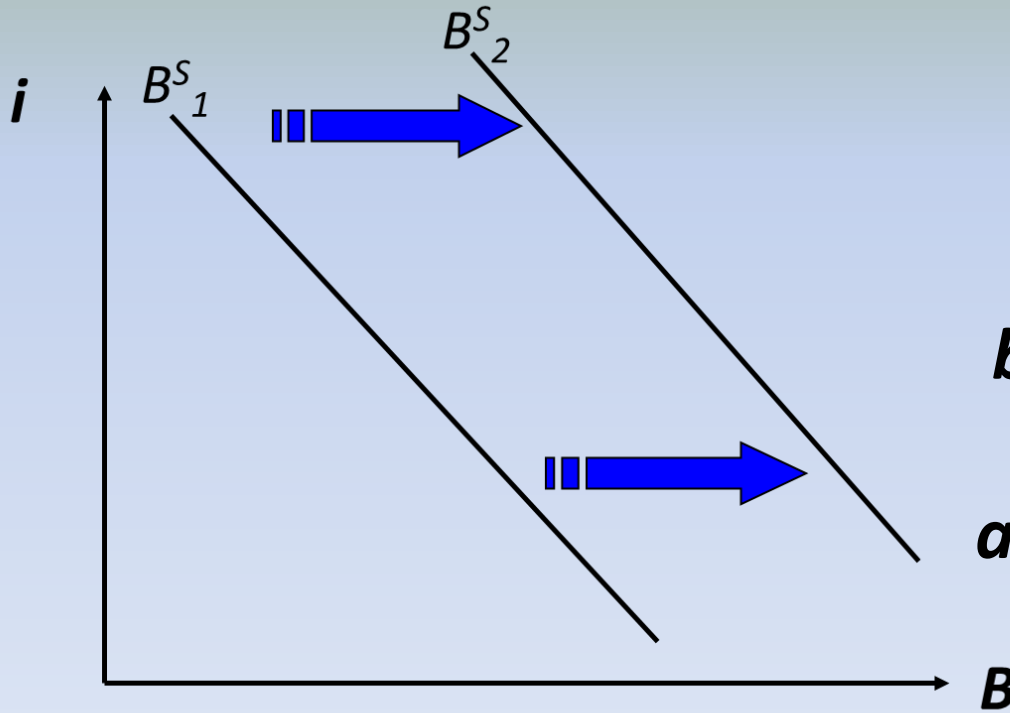
- ✓ *FAİZ ORANI (-)*
- ✓ *YATIRIMLARDAN BEKLENEN KARLILIK (+)*
- ✓ *BEKLENEN ENFLASYON (+)*
- ✓ *KAMU BÜTÇE AÇIĞI (+)*

Para Teorisi

Prof.Dr. Etem Hakan Ergeç

Ödünç Verilebilir Fon Kuramı

Tahvil arzında artış

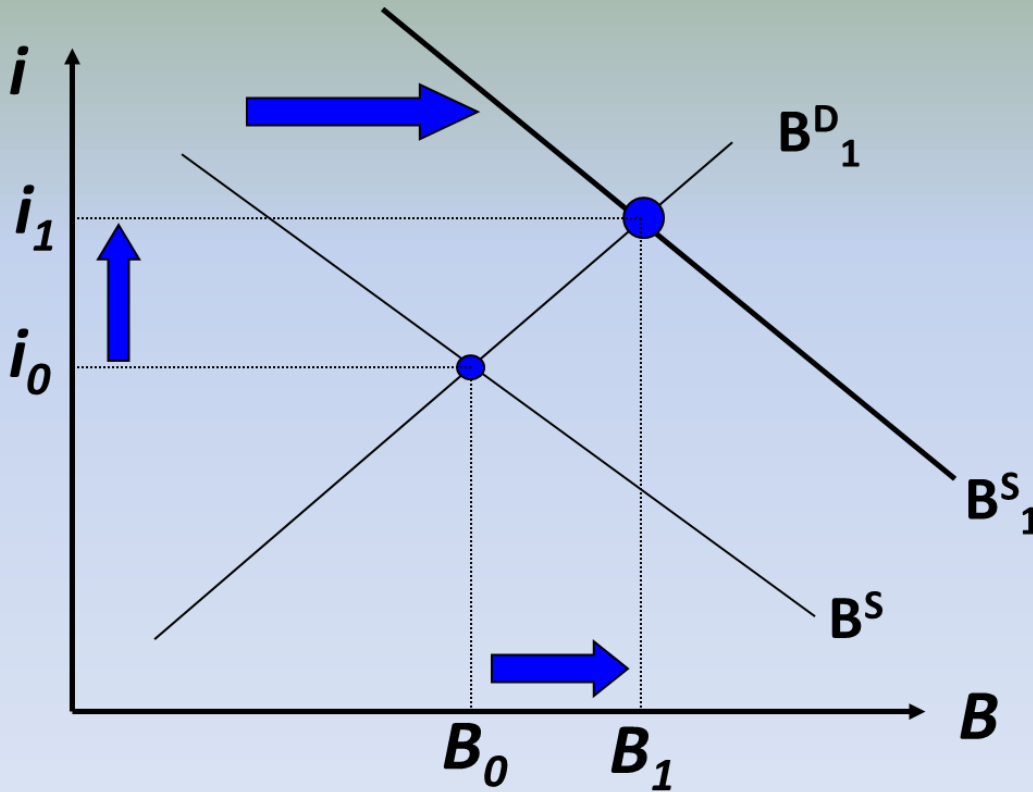
Yatırımlardan beklenen karlılık, beklenen enflasyon ve kamu bütçe açıkları artarsa tahvil arzı artar.

Para Teorisi

Prof.Dr. Etem Hakan Ergeç

Ödünç Verilebilir Fon Kuramı

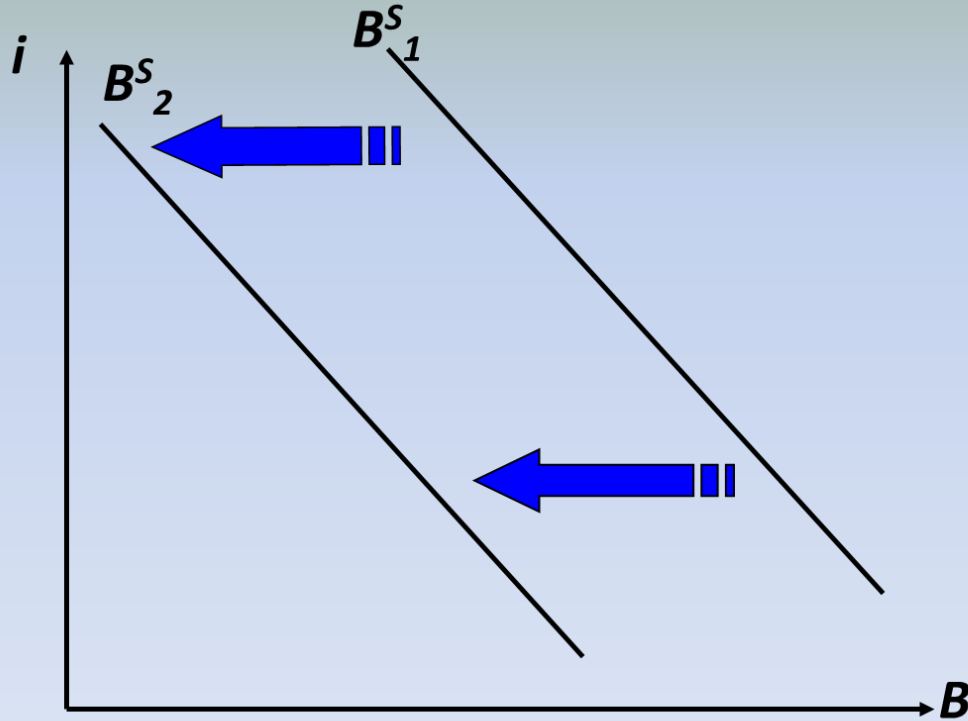
Tahvil arzında artış

*Tahvil arzı artarsa
denge faiz oranları
yükselir.*

Ödünç Verilebilir Fon Kuramı

Tahvil arzında azalma

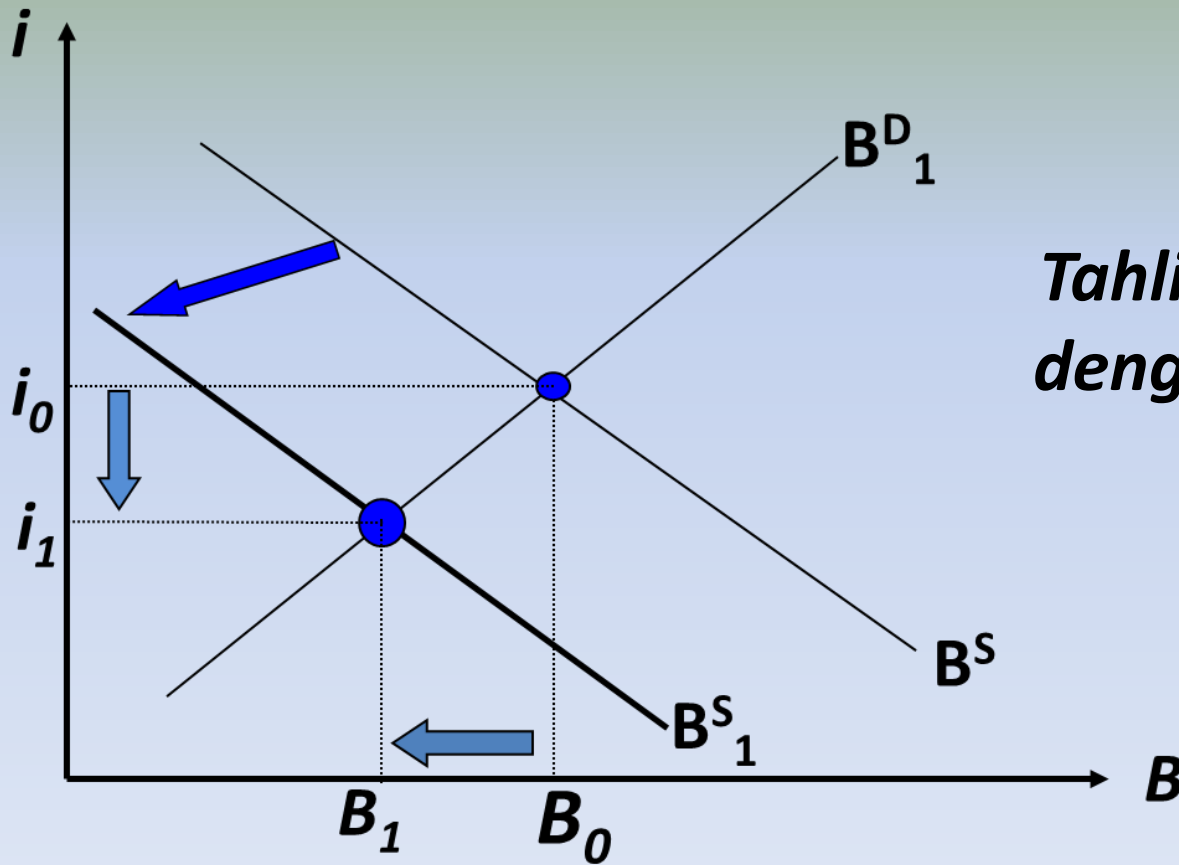
*Yatırımlardan
beklenen karlılık,
beklenen enflasyon ve
kamu bütçe açıkları
azalırsa tahvil arzı
azalır*

Para Teorisi

Prof.Dr. Etem Hakan Ergeç

Ödünç Verilebilir Fon Kuramı

Tahvil arzında azalma

*Tahvil arzı azalırsa,
denge faizi oranları
düşer.*

Likidite Tercihi Kuramı

Denge faiz oranı para piyasalarında belirlenir.

VARSAYIMLARI

- ✓ Ekonomik Birimler Servetlerini İki Biçimde Tutmaktadırlar: Para ve/veya Tahvil
- ✓ Paranın Getirisi Sıfırdır.

DENGE ŞARTI

$$M^S = M^D$$

Para Teorisi

Prof.Dr. Etem Hakan Ergeç

Likidite Tercihi Kuramı

Paranın Piyasası

- Para Arzı (M^S)
- Para Talebi (M^D)

Para Teorisi

Prof.Dr. Etem Hakan Ergeç

Likidite Tercihi Kuramı

Para Arzı (M^S)

- Tanımı

Fiziki Para + Fiziki Olarak
Var Olmayan Para

- Bileşenleri

Fiziki Para
Kaydi Para

Likidite Tercihi Kuramı

Para Arzı (M^S)

Etkili Aktörler

Halk

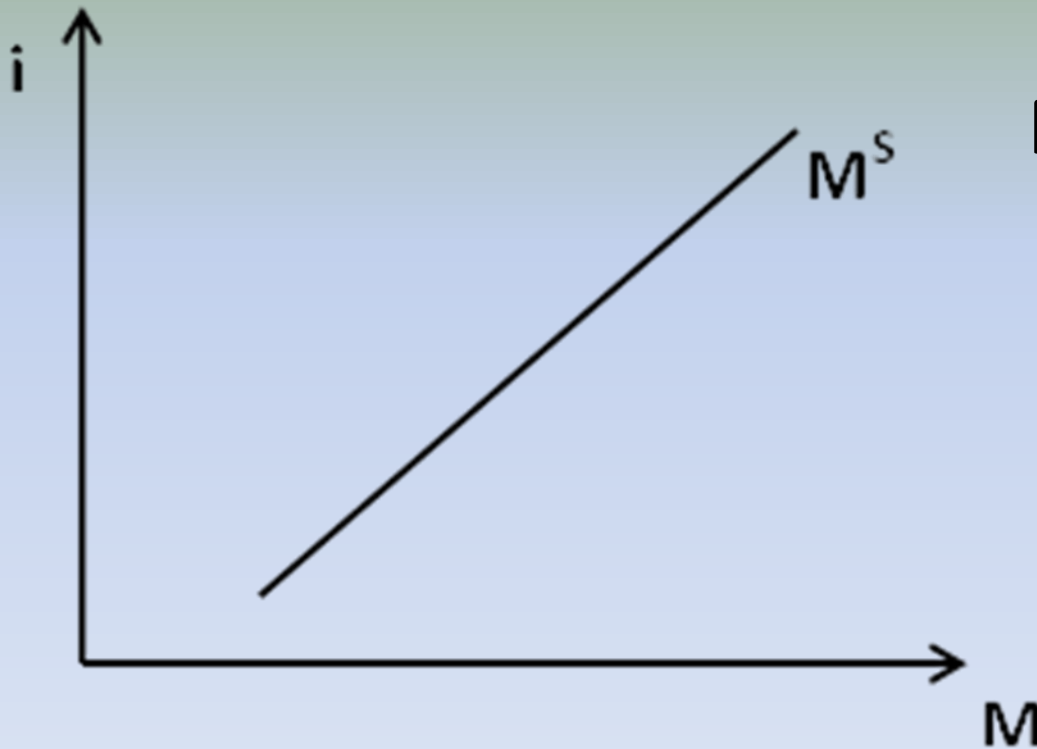
Bankalar

Merkez Bankası

Para Teorisi

Prof.Dr. Etem Hakan Ergeç

Likidite Tercihi Kuramı

Para Arz Eğrisi (M^S)

$$M^S = f(i)$$

Para Teorisi

Prof.Dr. Etem Hakan Ergeç

Likidite Tercihi Kuramı

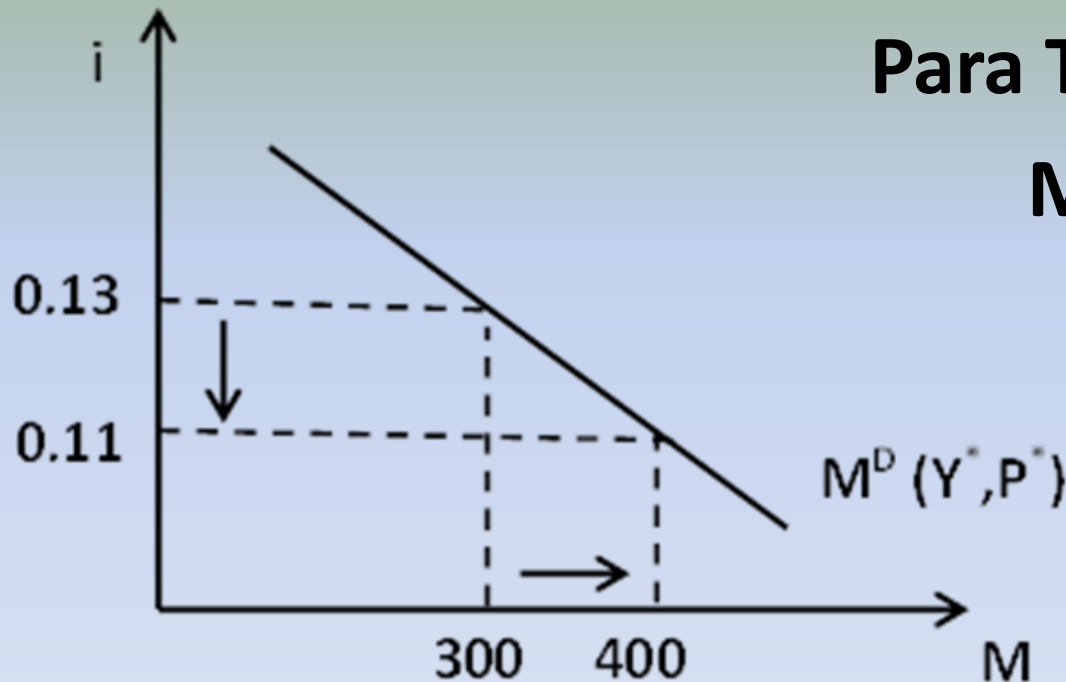
Para Talebi (M^D)

- Tanımı
- Bileşenleri
 - İşlem Amaçlı
 - İhtiyat Amaçlı
 - Spekülatif Amaçlı
- Belirleyicileri
 - Gelir, Fiyatlar, Faiz

Likidite Tercihi Kuramı

Para Talebi Eğrisi (M^D)

$$M^D = f(Y, P, i)$$

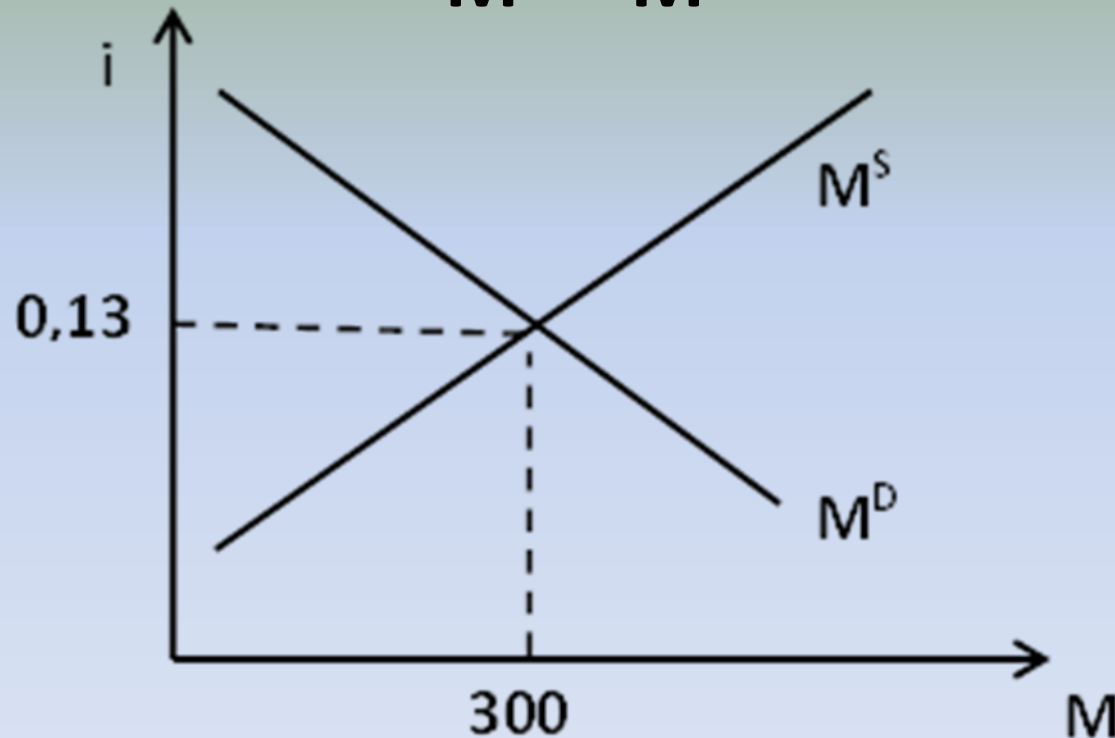
Para Teorisi

Prof.Dr. Etem Hakan Ergeç

Likidite Tercihi Kuramı

Para Piyasası Dengesi

$$M^D = M^S$$

Para Teorisi

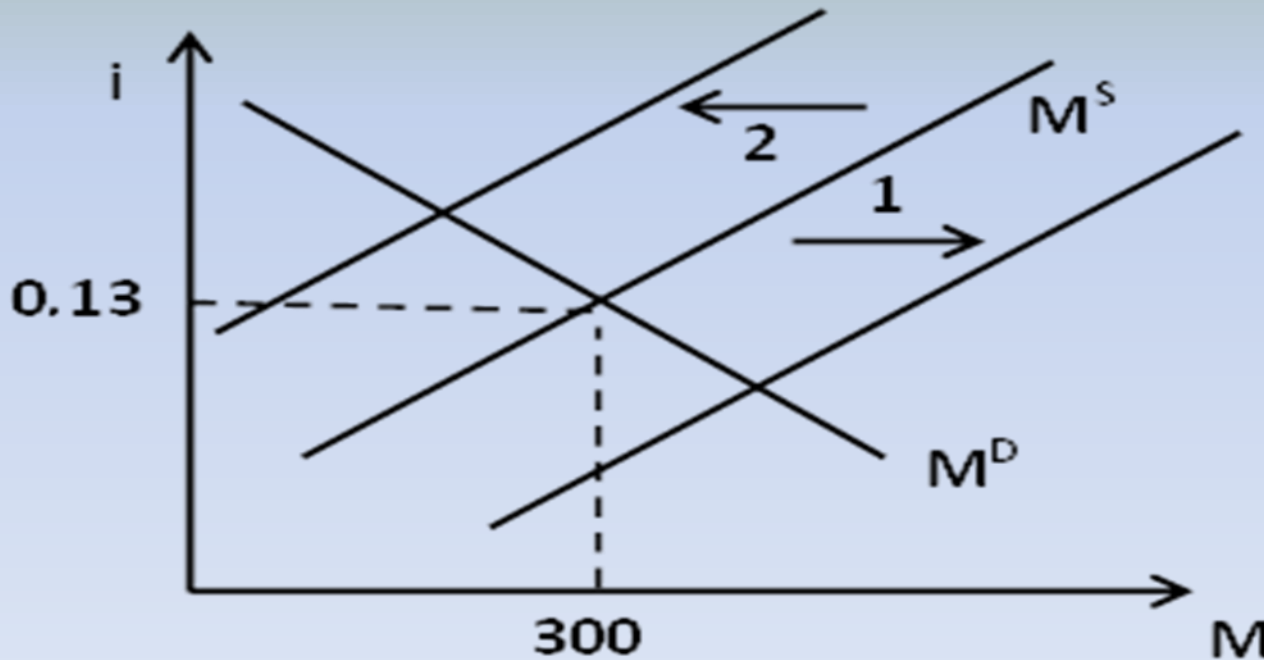
Prof.Dr. Etem Hakan Ergeç

Likidite Tercihi Kuramı

Para Piyasası Dengesinde Değişme

(1) Para Arzında Artış

(2) Para Arzında Azalma

Para Teorisi

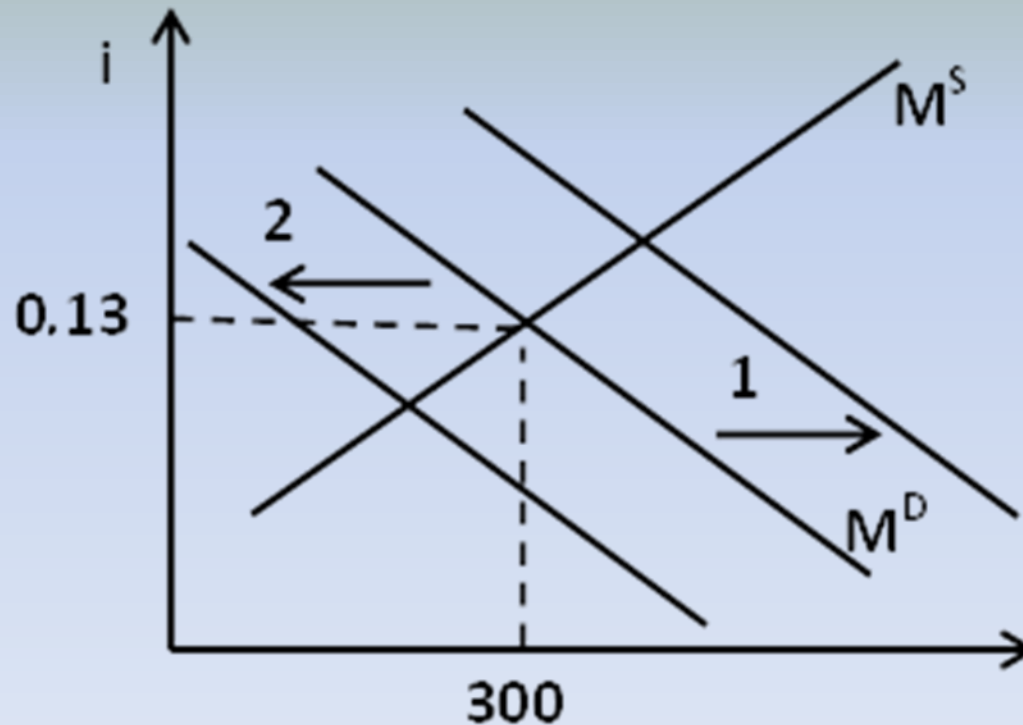
Prof.Dr. Etem Hakan Ergeç

Likidite Tercihi Kuramı

Para Piyasası Dengesinde Değişme

(1) Para Talebinde Artış

(2) Para Talebinde Azalma

Para Teorisi

Prof.Dr. Etem Hakan Ergeç

Likidite Tercihi Kuramı

Para Piyasası Dengesinde Değişme

- Para Talebinde Değişme

Milli Gelir

Fiyatlar Genel Düzeyi

- Para Arzında Değişme

Kaydi Para

Fiziki Para

Para Teorisi

Prof.Dr. Etem Hakan Ergeç